

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ЇХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

©2023 ПАВЛОВА Г. Є., АТАМАС О. П., МАРУХНІЧ Є. В.

УДК 330.324:345
JEL: D92; E23; G31

Павлова Г. Є., Атамас О. П., Марухніч Є. В. Інвестиційна привабливість підприємств у контексті їх економічної безпеки

У статті виділено невирішені раніше частини загальної проблеми щодо розвитку інвестиційної привабливості підприємств у контексті його економічної безпеки та з'ясовано, що у зв'язку з реалізацією цілей сталого розвитку, яка вимагає додаткових витрат, зменшується прибуток підприємця, що суперечить його інтересам. Сформувано мету статті – встановлення закономірностей розвитку інвестиційної привабливості підприємств у контексті його економічної безпеки. У цьому дослідженні автори виходили з припущення, що природа інвестиційних процесів узгоджується з цілями сталого розвитку. Основною перешкодою для дослідження питання інвестиційної привабливості в контексті економічної безпеки є те, що неможливо розглядати лише економічні фактори, не враховуючи також екологічні та соціальні, які також впливають на розвиток. З'ясовано, що «економічна безпека» є відносно новою категорією економіки, яка увійшла в науковий обіг тільки в першій половині 20 ст., а її вплив на національному рівні почав розглядатися лише в 1970-х роках. Попри це, навіть на початку нинішнього століття «економічна безпека» не змогла стати самостійною дисципліною. Обґрунтовано, що інвестиційну вартість корпорації можна розглядати в поєднанні з її фінансовою спроможністю, потенціалом розвитку, економічною та інформаційною безпекою тощо, а також як комплекс різноманітних факторів, перелік і вага яких може змінюватися разом із цілями інвестора. Переконання інвесторів має вирішальне значення для виживання та зростання підприємства, оскільки стабільний бізнес, орієнтований на інвестиції, матиме вищий ступінь успіху. У результаті він матиме довший період економічної стабільності, що спонукатиме інвесторів прийняти позитивне рішення щодо довгострокових інвестицій.

Ключові слова: розвиток, інвестиційна привабливість, підприємство, економічна безпека, антикризове управління.

Рис.: 1. Формул: 2. Бібл.: 12.

Павлова Галина Євгенівна – доктор економічних наук, професор, декан факультету обліку і фінансів, Дніпровський державний аграрно-економічний університет (вул. Академіка Сергія Єфремова, 25, Дніпро, 49027, Україна)

E-mail: halynapavlova@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1400-7348>

Атамас Олександр Петрович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровський державний аграрно-економічний університет (вул. Академіка Сергія Єфремова, 25, Дніпро, 49027, Україна)

E-mail: polmilife2023@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7511-8586>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57537571700>

Марухніч Євгеній Вадимович – магістр, Дніпровський державний аграрно-економічний університет (вул. Академіка Сергія Єфремова, 25, Дніпро, 49027, Україна)

UDC 330.324:345

JEL: D92; E23; G31

Pavlova H. Ye., Atamas O. P., Marykhnich Ye. V. Investment Attractiveness of Enterprises in the Context of Their Economic Security

The article allocates the previously unresolved parts of the general problem regarding the development of the investment attractiveness of enterprises in the context of its economic security and finds that in connection with the implementation of the goals of sustainable development, which requires additional costs, the the entrepreneur's profit decreases, which contradicts his interests. The aim of the article is to establish regularities of development of investment attractiveness of enterprises in the context of its economic security. In this study, the authors proceeded from the assumption that the nature of investment processes is consistent with the goals of sustainable development. The main obstacle to studying the issue of investment attractiveness in the context of economic security is that it is impossible to consider only economic factors without also taking into account ecological and social factors that affect development. It is found that «economic security» is a relatively new category of economics which entered scientific circulation only in the first half of the 20th century and which influence at the national level came to consideration in the 1970s. Despite this, even at the beginning of the new millennium, «economic security» failed to become an independent discipline. It is substantiated that the investment value of a corporation can be considered in combination with its financial capacity, development potential, economic and information security, etc., as well as a complex of various factors, the list and weight of which may change along with the investor's goals. Convincing investors is crucial for the survival and growth of an enterprise, as a stable, investment-oriented business will have a higher degree of success. As a result, it will have a longer period of economic stability, encouraging investors to make a positive decision on long-term investments.

Keywords: development, investment attractiveness, enterprise, economic security, crisis management.

Fig.: 1. **Formulae:** 2. **Bibl.:** 12.

Pavlova Halyna Ye. – D. Sc. (Economics), Professor, Dean of the Faculty of Accounting and Finance, Dnipro State Agrarian and Economic University (25 Academician Serhiy Yefremov Str., Dnipro, 49027, Ukraine)

E-mail: halynapavlova@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1400-7348>

Atamas Oleksandr P. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Taxation and Financial and Economic Security Management, Dnipro State Agrarian and Economic University (25 Academician Serhiy Yefremov Str., Dnipro, 49027, Ukraine)

E-mail: polmilife2023@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7511-8586>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57537571700>

Marykhnich Yevhenii V. – Master, Dnipro State Agrarian and Economic University (25 Academician Serhiy Yefremov Str., Dnipro, 49027, Ukraine)

Головною передумовою забезпечення соціально-економічного розвитку країни, підвищення конкурентоспроможності та поліпшення фінансового стану вітчизняної економіки, зміцнення їх конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках є активізація інвестиційної діяльності на основі пошуку привабливих сфер і об'єктів ефективного інвестування наявних вільних ресурсів. З огляду на це проводиться вибір методів, критеріїв та показників для оцінки інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання та розробки ефективної моделі управління його інвестиційною привабливістю на ринку в умовах економічної нестабільності. Від забезпечення економічної безпеки стратегічними інтересами підприємств залежить стан економіки всієї країни. При цьому забезпечення економічної безпеки підприємств залежить не стільки від результатів їх поточної діяльності, скільки від забезпечення стратегічних економічних інтересів. Зокрема, розвинена галузь є важливим фактором забезпечення безпеки стратегічних інтересів підприємств. Отже, є потреба в дослідженні взаємозв'язку між розвитком інвестиційної привабливості підприємства в контексті його економічної безпеки.

Оцінюванню та дослідженню сутності інвестиційної привабливості та визначенню чинників, що на неї впливають, присвячені праці таких науковців, як С. Ахметшин, Є. Артемова, Л. Верменнікова [2] та інших. Зокрема, вченими визначено фактори, що впливають на інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання, досліджено механізми їх формування, запропоновано різноманітні показники та методи оцінки та прогнозування рівня інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання та розроблено науково обґрунтовані рекомендації щодо їх підвищення цього рівня.

Критичний аналіз відомих методів оцінки інвестиційної привабливості бізнесу показує, що:

- 1) їх реальна реалізація є складною та потребує великої ємності вихідної інформаційної бази даних, а їх підготовка та обробка – додаткових спеціалізованих досліджень, значних часових і грошових витрат;
- 2) сучасні методи оцінки інвестиційної привабливості не орієнтовані на менеджмент, а є лише інструментами часткової та статичної фіксації розміру та рівня використання фінансових ресурсів компанії;
- 3) методи оцінки інвестиційної привабливості зазвичай не враховують ступінь участі підприємства в процесі інвестиційного розвитку країни (регіону, галузі) та конкретні обставини його діяльності (розмір, регіон, галузевий характер).

Таким чином, стаття спрямована на розробку інструментарію для розвитку інвестиційної привабливості підприємства в контексті його економічної

безпеки. Враховуючи теоретичну та прикладну значущість розв'язання цього питання щодо розвитку інвестиційної привабливості підприємств у контексті його економічної безпеки, постає необхідність у подальшому дослідженні.

Незважаючи на великий і комплексний характер сфери фінансово-економічної безпеки, досі немає універсальної єдності думок щодо розвитку інвестиційної привабливості компаній.

Метою статті є встановлення закономірностей розвитку інвестиційної привабливості підприємств у контексті його економічної безпеки.

У цьому дослідженні ми виходимо з припущення, що природа інвестиційних процесів узгоджується з цілями сталого розвитку. Основною перешкодою для дослідження питання інвестиційної привабливості в контексті економічної безпеки є те, що неможливо обмежитися розглядом лише економічних факторів, не враховуючи екологічні та соціальні чинники, що впливають на розвиток.

Проблеми безпеки в країні (зокрема в Україні), як правило, зумовлені неспроможністю держави вжити превентивних заходів або нечасним їх здійсненням [11].

З'ясовано, що «економічна безпека» є відносно новою категорією економіки, яка увійшла в науковий обіг тільки в першій половині 20 ст., а її вплив на національному рівні почали розглядати лише в 1970-х роках. Незважаючи на це, навіть на початку нинішнього століття «економічна безпека» не змогла стати самостійною дисципліною. Основним завданням є систематизація основних підходів до тлумачення поняття «економічна безпека», які сформувалися за короткий період існування економічної науки [12].

Основний напрямок економічних досліджень у країні, як на мікро-, так і на макрорівні – аналіз шляхів підвищення інвестиційної привабливості та того, як маркетингові інструменти можуть бути корисними в цій сфері.

Перевага надається насамперед дослідженню інвестиційної привабливості регіонів, з метою складання їх позитивного іміджу для потенційних інвесторів, що активізує ділову активність та посилить економічний потенціал.

Для успішного управління інвестиційною привабливістю, яка безпосередньо впливає на рівень економічної безпеки, потрібно усвідомити, що на її формування мають вплив певні чинники, дія яких у своїй сукупності підвищує її або навпаки – знижує [10].

Звичайно, на інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання, окрім вищеперерахованих загальноекономічних чинників, вагомий вплив чинять фактори, зумовлені специфікою господарської діяльності тієї галузі, в якій працює підприємство.

Зазвичай під поняттям «інвестиційна привабливість» розуміють наявність умов і факторів, які впли-

вають на прийняття рішення інвестором. Інвестиційна привабливість будується під впливом багатьох факторів, але більшість з них відбивається на фінансовому стані підприємства. Аналіз фінансового стану підприємства може бути використаний як інструмент дослідження рівня інвестиційної привабливості. Залучення вкладів безпосередньо пов'язане з рівнем інвестиційної привабливості підприємства, який залежить від великої кількості взаємопов'язаних факторів.

Існуючі підходи до сутності інвестиційної привабливості підприємства можна систематизувати в чотири групи за критеріями, наведеними на *рис. 1*.

Таким чином, інвестиційна привабливість підприємства – це показник сукупної вартості підприємства, який являє собою сукупність об'єктивних і суб'єктивних характеристик, необхідних для задоволення інтересів усіх учасників інвестиційного процесу та дозволяє охарактеризувати його перспективи, враховуючи кумулятивний вплив факторів. Інвестиційна привабливість підприємства характеризується не тільки стабільністю його фінансового стану, рівнем фінансових результатів, а й конкурентоспроможністю продукції, ступенем ризикованості інвестицій, можливістю підвищення інноваційної діяльності, менеджменту та іміджу підприємства. Усі ці елементи необхідно враховувати при

оцінці інвестиційної привабливості підприємства разом із внутрішніми показниками [2; 4].

Підвищення ефективності підприємства та його інвестиційного потенціалу можна здійснити шляхом:

- ✦ розширення існуючих виробничих потужностей у місцях з найбільшою кількістю сировини та розміщення споживачів готової продукції;
- ✦ реалізації нових інноваційних проєктів;
- ✦ збільшення масштабів виробництва при збереженні диверсифікованого портфеля, що є найефективнішим методом розвитку компанії;
- ✦ модернізації виробництва та технічного переоснащення виробничих ресурсів і обладнання [9; 12].

Поточний стан справ в економічному кліматі України свідчить про значний вплив на її інвестиційний потенціал і розвиток ризиків, пов'язаних із внутрішніми та зовнішніми факторами щодо всіх потенційних інвестицій. Отже, інвестиційну привабливість корпорації можна розглядати з точки зору її фінансової спроможності, потенціалу розвитку, соціальних вигод, інформаційної безпеки тощо, або як комплекс багатьох факторів, перелік і вага яких може змінюватися [7]. Теоретико-аналітичний аналіз показав, що українські підприємства готові до інвестицій, особливо в умовах зростання, але є загальні та специфічні риси:

Рис. 1. Підходи до сутності інвестиційної привабливості підприємства

- ✦ звітність українських підприємств не завжди відповідає дійсному стану справ, оскільки часто власники з різних причин поділяють бізнес на кілька непов'язаних між собою підприємств;
- ✦ у суспільстві з'явилися нові показники, що характеризують діяльність підприємства, які продиктовані масштабною цифровізацією, переробною економікою, інтелектуалізацією виробництва тощо.

Тому ми пропонуємо визначити інвестиційну привабливість підприємства в контексті його економічної безпеки шляхом розрахунку інтегрального показника, який базується як на звичайних фінансових показниках діяльності підприємства, так і на інноваційних.

Загалом для наочності у прийнятті управлінських рішень інвестиційну привабливість пропонуємо розглядати як інтегральний коефіцієнт трьох груп показників – тих, що розраховуються на основі фінансової звітності, якісних показників і тих, що показують інноваційність підприємства:

$$K_{ia} = \prod X_{fi} \cdot X_q \cdot X_{in}, \quad (1)$$

де K_{ia} – коефіцієнт інвестиційної привабливості;
 X_{ij} – аналіз у балах поточного показника підприємства;
 X_q – загальна вагомість показника;
 X_{in} – інтегральний індекс кожної складової інвестиційної привабливості.

У загальному вигляді рівень інвестиційної привабливості підприємства можна визначити шляхом розрахунку кінцевого коефіцієнта інвестиційної привабливості за формулою:

$$K_{ia} = \prod \frac{X_{ij}}{X_{\max}} \leq 1, \quad (2)$$

де K_{ia} – коефіцієнт інвестиційної привабливості;
 X_{ij} – аналіз у балах поточного показника підприємства;
 $X_{\max}$ – максимальна оцінка за цим показником.

Кінцевий показник інвестиційної привабливості порівнюється з такими цифровими значеннями:

- 0,80–1,00 – високий рівень інвестиційної привабливості;
- 0,40–0,79 – середній рівень інвестиційної привабливості;
- 0,20–0,29 – низький рівень інвестиційної привабливості;
- 0,00–0,19 – підприємство не є інвестиційно привабливим.

Вважаємо, що при розробці методології аналізу інвестиційної привабливості підприємств необхідно враховувати декілька характеристик:

✦ траєкторія зростання:

- 1) підприємства зі стабільним зростанням: темпи зростання прибутків і доходів на рівні або

не нижче номінальних темпів зростання економіки, в якій вони працюють;

- 2) підприємства з помірним зростанням: темпи зростання прибутку та виручки помірно вищі за номінальні темпи економічного зростання (помірні темпи зростання – 8–10% від номінального економічного зростання);
- 3) підприємства зі швидким зростанням: темпи зростання прибутків і доходів значно перевищують темпи номінального економічного зростання;

✦ джерело зростання:

- 1) характер конкурентної переваги (наприклад, відомий бренд з більшою ймовірністю генеруватиме зростання протягом тривалого періоду часу); «Перевага першого ходу» руйнується набагато швидше;
- 2) компетентність керівництва підприємства багато в чому визначає стійкість і стабільність зростання;
- 3) наявність бар'єрів для входу в галузь (чим вище, тим більше шансів зберегти стабільне зростання).

Для більшої деталізації та точності розрахунку інвестиційної привабливості можна визначити важливість кожного показника/кожної групи показників, що стане предметом подальшого дослідження. Також перелік запропонованих показників можна і потрібно розширювати залежно від специфіки підприємства, змін зовнішнього середовища та інших факторів.

Окрім небезпек, пов'язаних з інвестиціями, значний вплив мають небезпеки, властиві певній галузі та кожній галузі. Поточний стан справ в економічному кліматі України свідчить про значний вплив на її інвестиційний потенціал і розвиток ризиків, пов'язаних із внутрішніми та зовнішніми факторами щодо всіх потенційних інвестицій [11].

Слід відзначити важливість поняття «розвиток інвестиційної привабливості підприємства», оскільки воно відіграє важливу роль у вивченні закономірностей формування та оцінці цього тяжіння. Загалом, розвиток інвестиційної привабливості бізнесу слід прирівнювати до покращення з часом деяких його характеристик (характеристик), що є результатом реалізації цього потенціалу розвитку. Таких характеристик багато, але найважливішою є рівень інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання. Щоб оцінити зв'язок між цим рівнем і поточною інвестиційною привабливістю підприємства, необхідно здійснити такий ряд дій:

- 1) зібрати вхідну інформацію, необхідну для оцінки поточної інвестиційної привабливості компанії;
- 2) розпізнати та сформулювати очікуваний середньорічний прибуток підприємства до сплати відсотків за позику та податку на прибуток;

- 3) обґрунтувати середньорічну ставку капіталізації прибутку компанії до сплати відсотків за позику та податку на прибуток;
- 4) капіталізувати середньорічний прибуток підприємства до сплати відсотків за кредит і податку на прибуток;
- 5) відняти капіталізовану середньорічну вартість прибутку компанії до сплати відсотків за кредит і податків від загального прибутку компанії від позикового капіталу [5].

Як видно, рівень розвитку поточної інвестиційної привабливості підприємства значною мірою залежить від того, чи має підприємство в базовій точці достатню майбутню інвестиційну привабливість.

ВИСНОВКИ

Таким чином, інвестиційна привабливість підприємства є передумовою для вибору подальшої фінансової стратегії його розвитку, обґрунтування доцільності капітальних вкладень, що, своєю чергою, прямо впливає на його економічну безпеку. Раціональні управлінські рішення мають бути спрямовані на підвищення якості інвестиційного потенціалу підприємства шляхом узгодженого поліпшення пропорцій між його складовими, динамічного та гнучкого розвитку внутрішньої структури та посилення проблемної орієнтації на систему стратегічних цілей розвитку.

Запропонована методика оцінки дозволяє об'єднати в єдину систему вимірювання та оцінки різні кількісні та якісні параметри, що характеризують складові інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання, для отримання об'єктивної картини стану та ефективності наявного інвестиційного потенціалу та інвестиційного ризику. У контексті розгляду закономірностей формування та використання інструментарію стабільної економічної безпеки на підприємстві питання інвестиційної привабливості повинно вивчатися через призму впливу на рівень цієї привабливості реалізації відповідних заходів. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Altman E. I. *Corporate Financial Difficulties, Restructuring and Bankruptcy*. 4th ed. Wiley; 2019. 368 p.
2. Akhmetshin E., Artemova E. I., Vermennikova L. V. et al. Management of investment attractiveness of enterprises: Principles, methods, organization. *International Journal of Applied Business and Economic Research*. 2017. Vol. 15. Iss. 23. P. 71–82.
3. Dunning D. H., Lundan S. M. *Multinational Enterprises and the Global Economy*. 2nd ed. Edward Elgar Publishing, 2008. 960 p.
4. Davidson L. Money, Portfolio Balance, Capital Accumulation, and Economic Growth. In: Davidson L. (eds) *Money and Employment*. Palgrave Macmillan, London, 1990. P. 41–75. DOI: https://doi.org/10.1007/978-1-349-11513-6_4
5. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w budowaniu potencjału konkurencyjności przedsiębiorstw i regio-

- nów (Foreign Direct Investment and Its Role in the Development of Competitive Potential of Companies and Regions) / Ed.: Włodzimierz Karaszewski. Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2007.
6. Nazarczuk J. M. Potencjał rozwojowy a aktywność inwestycyjna województw i podregionów. *Polski. Wydawnictwo UWM w Olsztyn*, 2013. 295 s.
  7. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності: навч. посіб. / Ю. Г. Козак, С. О. Якубовський, О. В. Савчук та ін. Київ: ЦНЛ, 2006. 488 с.
  8. Kozłowska M. Atrakcyjność inwestycyjna – rozważania teoretyczne. *Problemy gospodarcze w ujęciu teoretycznym i praktycznym*. 2012. Nr 84. S. 131–142.
  9. Stęplewska K. Zachowanie klienta indywidualnego na rynku ubezpieczeń życiowych w świetle badań na przykładzie województwa świętokrzyskiego. In: *Konkurencyjność i innowacyjność regionów w warunkach globalizacji i metropolizacji przestrzeni* / Janusz (red.). 2007.
  10. Столбов В., Шаповал Г. Особливості управління системою фінансово-економічної безпеки будівельних підприємств. *Комунальне господарство міст*. 2013. Вип. 111. С. 103–108. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/35404/1/103-108%20%20Столбов%20ВФ.pdf>
  11. Павлова Г. Є., Приходько І. П., Демчук Н. І., Катан Л. І. Комплексне забезпечення фінансово-економічної безпеки: навч. посіб. Дніпро: Акцент ПП, 2018. 560 с.
  12. Humenyuk H., Yemteev V., Salyga K. et al. Dichotomy and Interdependence in Strategic Management Concerning Innovative and Investing Activities of Organizations. *Academy of Strategic Management Journal*. 2020. Vol. 19. Iss. 3. URL: <https://www.abacademies.org/articles/dichotomy-and-interdependence-in-strategic-management-concerning-innovative-and-investing-activities-of-organizations-9350.html>

REFERENCES

- Akhmetshin, E. et al. "Management of investment attractiveness of enterprises: Principles, methods, organization". *International Journal of Applied Business and Economic Research*, vol. 15, no. 23 (2017): 71-82.
- Altman, E. I. *Corporate Financial Difficulties, Restructuring and Bankruptcy*. Wiley, 2019.
- Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w budowaniu potencjału konkurencyjności przedsiębiorstw i regionów* (Foreign Direct Investment and Its Role in the Development of Competitive Potential of Companies and Regions). Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2007.
- Davidson, L. "Money, Portfolio Balance, Capital Accumulation, and Economic Growth". In *Money and Employment*, 41-75. London: Palgrave Macmillan, 1990. DOI: https://doi.org/10.1007/978-1-349-11513-6_4
- Dunning, D. H., and Lundan, S. M. *Multinational Enterprises and the Global Economy*. Edward Elgar Publishing, 2008.
- Humenyuk, H. et al. "Dichotomy and Interdependence in Strategic Management Concerning Innovative and Investing Activities of Organizations". *Academy of Strategic Management Journal*, vol. 19, iss. 3 (2020). <https://www.abacademies.org/articles/dichotomy-and-interdependence-in-strategic-management-concerning-innovative-and-investing-activities-of-organizations-9350.html>

ing-innovative-and-investing-activities-of-organizations-9350.html

Kozak, Yu. H. et al. *Transnatsionalni korporatsii: osoblyvosti investytsiinoi diialnosti* [Transnational Corporations: Peculiarities of Investment Activities]. Kyiv: TsNL, 2006.

Kozłowska, M. "Atrakcyjność inwestycyjna – rozważania teoretyczne". *Problemy gospodarcze w ujęciu teoretycznym i praktycznym*, no. 84 (2012): 131-142.

Nazarczuk, J. M. *Potencjal rozwojowy a aktywność inwestycyjna wojewodztw i podregionow*. Polska: Wydawnictwo UWM w Olsztyn, 2013.

Pavlova, H. Ye. et al. *Kompleksne zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi bezpeky* [Comprehensive Provision of

Financial and Economic Security]. Dnipro: Aktsent PP, 2018.

Steplewska, K. "Zachowanie klienta indywidualnego na rynku ubezpieczeń życiowych w świetle badań na przykładzie województwa świętokrzyskiego". In *Konkurencyjność i innowacyjność regionów w warunkach globalizacji i metropolizacji przestrzeni*, 2007.

Stolbov, V., and Shapoval, H. "Osoblyvosti upravlinnia systemoiu finansovo-ekonomichnoi bezpeky budivelnnykh pidpriemstv" [Peculiarities of Managing the System of Financial and Economic Security of Construction Enterprises]. *Komunalne hospodarstvo mist*, iss. 111 (2013): 103-108. <https://eprints.kname.edu.ua/35404/1/103-108%20%Stolbov%20BФ.pdf>

УДК 330.322.12:332.146.2:338.246.88(477)

JEL: D14; D19; H31; O15; R20; R29

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-117-124>

СУЧАСНИЙ СТАН ДОМОГОСПОДАРСТВ ТА ЇХ ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗНАЧЕННЯ В ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

©2023 ЮРКО І. В., РЯБЦЕВ Д. О.

УДК 330.322.12:332.146.2:338.246.88(477)

JEL: D14; D19; H31; O15; R20; R29

Юрко І. В., Рябцев Д. О. Сучасний стан домогосподарств та їх інвестиційне значення в повоєнному відновленні економіки України

У наведеній роботі розглянуто сучасний стан та основні тенденції розвитку домогосподарств України під впливом російської агресії та окреслено основні інвестиційні можливості домогосподарств у повоєнній відбудові України. Мета дослідження полягає у визначенні можливостей щодо трансформації заощаджень домогосподарств в інвестиційний ресурс розвитку економіки на підставі аналізу сучасного стану домогосподарств України в процесі повоєнного відновлення. Теоретико-методологічною основою статті були наукові праці вітчизняних і закордонних учених із зазначеної тематики. Поставлена мета досягалася послідовним вирішенням завдань з використанням діалектичного, історичного та логічного підходів. Інвестиційна поведінка домогосподарств формується під впливом багатьох факторів. На прийняття рішень про інвестування впливають такі внутрішні чинники, як вікова структура домогосподарства, його матеріальне становище, освітній рівень і наявність навичок інвестування членів домогосподарства тощо. На формування фінансових ресурсів та інвестиційного потенціалу домогосподарств також впливають фактори макросередовища: тенденції глобалізації економіки, розширення ринків праці, міграційні процеси тощо. Інвестиційні ресурси домогосподарства будуть мати стратегічне значення для національної економіки під час повоєнного відновлення. Серед першочергових завдань, що потребують вирішення для більш ефективного залучення заощаджень домогосподарств (у тому числі тих, які мають у своєму складі трудових мігрантів) як інвестиційного ресурсу на відновлення та розвиток економіки країни, – підвищення рівня фінансової грамотності населення; стимулювання розвитку фондового ринку та спрощення доступу домогосподарств до державних облігацій та інших фінансових інструментів; розроблення механізмів залучення фінансових ресурсів мігрантів та представників діаспори як інвестицій у розвиток локальних соціальних та інфраструктурних проєктів. З урахуванням іноземного досвіду потребують подальших наукових досліджень питання щодо створення необхідних умов для відтворення та розвитку домогосподарствами людського капіталу (з урахуванням демографічних змін та міграційних потоків), зростання заощаджень домогосподарств (у тому числі тих, що мають у своєму складі трудових мігрантів) та розробка стимулювальних механізмів перетворення їх на інвестиційний капітал для відтворення та розвитку економіки України на державному та локальному рівнях.

Ключові слова: інвестиційний ресурс, домогосподарство, повоєнна трансформація, відбудова, людський капітал, міграція.

Бібл.: 25.

Юрко Ігор Вікторович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Коваля, 3, Полтава, 36014, Україна)

E-mail: ivyurko@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1094-0923>

Рябцев Дмитро Олександрович – здобувач, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Коваля, 3, Полтава, 36014, Україна)

E-mail: riabtsev.dmitro@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-9880-2228>

UDC 330.322.12:332.146.2:338.246.88(477)

JEL: D14; D19; H31; O15; R20; R29

Yurko I. V., Riabtsev D. O. *The Current State of Households and Their Investment Importance in the Post-War Recovery of Ukraine's Economy*

The article examines the current state and main trends in the development of Ukrainian households under the influence of russian aggression and outlines the main investment opportunities of households in the post-war reconstruction of Ukraine. The study is aimed at identifying the opportunities for transforming household savings into an investment resource for economic development based on an analysis of the current state of Ukrainian households in the process of post-war recovery. The theoretical and methodological basis of the article was the scientific works of domestic and foreign scholars on this topic. The set aim